

Celoštátne kolo Dejepisnej olympiády pre ZŠ a 8-ročné gymnáziá
8. ročník, školský rok 2015/16
Testové úlohy pre kategóriu D (8. ročník ZŠ a 3. ročník OG)

Poznámka: otázky monotematickej časti sú označené *

1.* Dňa 17. 9. 1939 sa do druhej svetovej vojny zapojila ďalšia veľmoc. Uveďte, ktorá veľmoc to bola, a akým spôsobom sa zapojila.

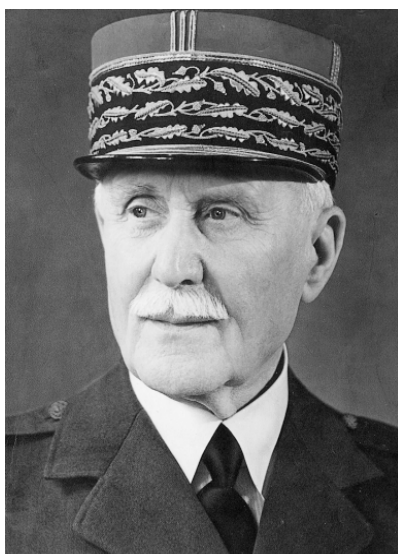
2.* Hoci sa počas „čudnej“ vojny na západnom fronte prakticky nebojovalo, nemecké sily sa v tomto období predsa dostali do ťažkých bojov s francúzskymi a britskými jednotkami. Uveďte, v ktorom štáte došlo k týmto bojom.

3.* Francúzi mali v období 2. svetovej vojny dvoch významných vodcov (na foto), ktorí sa tešili veľkej autorite u značných častí národa. Jeden z nich bol spojencom A. Hitlera, druhý jeho protivníkom. Obaja boli vojaci a dosiahli vysoké armádne hodnosti – jeden bol generál a druhý maršal. Odpovedzte na nasledujúce otázky.

a) Doplníte priezviská týchto osobností do odpovedového hárku.

b) Ktorý z nich bol generál a ktorý maršal?

c) Ktorý z nich stál na strane A. Hitlera?

A

B

4.* Obdobie druhej svetovej vojny prinieslo priam dramaticky zrýchlený vývoj nových technológií, prístrojov a zbraní, ktorými sa bojujúce strany snažili získať výhodu nad nepriateľom. Viaceré z nich vznikli už pred vypuknutím vojny, do použiteľnej podoby a reálneho nasadenia však boli dovedené až počas nej. Spomedzi uvedených možností vyberte štyri takéto vynálezy, ktorých využitie významne ovplyvnilo priebeh vojny.

bombardovacie lietadlá, radar, balistické rakety, ponorky, sonar, prúdové lietadlá, lietadlové lode

5.* Každý z vedúcich predstaviteľov troch hlavných spojencov - USA, Veľkej Británie a Sovietsky zväz - zastávali odlišnú politickú funkciu: *predsedu vlády, prezidenta resp. generálneho tajomníka*. Ku každému zo spojeneckých štátov priradte politickú funkciu, ktorú zastával jeho predstaviteľ.

6.* Tzv. Stalinove organy alebo kat'úše (na foto) boli počas 2. svetovej vojny veľmi účinnou zbraňou. Išlo o

a) samohybnú húfnicu

b) raketomet

c) samohybné delo

7.* Prečítajte si nasledujúci text a opravte v ňom štyri chyby. Zvýraznený text je správny a nie je možné ho opravovať.

V júni 1943 došlo k **rozhodujúcemu obratu** vo vojne s **Japonskom**. V bitke o Midway sa **britskému a americkému loďstvu** podarilo zničiť Japoncom štyri bitevné lode, čo vojenské loďstvo „Ríše zapadajúceho slnka“ výrazne oslabilo.

8.* Uved'te meno vojenského veliteľa, ktorý bol známy pod prezývkou „Púštna líška“ a akým spôsobom zomrel.

9.* Stručne vysvetlite, aká udalosť sa skrýva za týmito číslami a slovom: 1940, Katyň, 1943.

10.* Stručne vysvetlite, aký význam v súvislosti s priebehom bojov počas druhej svetovej vojny má nasledujúca krátka veta: "Citadela sa rúca."

11.* Na pripojených fotografiách sú dve najznámejšie „zázračné“ zbrane nacistického Nemecka, od ktorých si A. Hitler sľuboval, že zvrátia nepriaznivo sa vyvíjajúci priebeh vojny a prinesú Nemecku víťazstvo nad spojencami.

A

B

- a) Do odpoveďového hárku doplňte názvy, pod ktorými boli tieto zbrane známe.
- b) Ktorá z nich bola balistická raketa?

12.* Počas druhej svetovej vojny uskutočnili spojenci viacero významných vyloďovacích operácií. Podľa uvedených indícií doplňte chýbajúce údaje k operáciám uvedených v odpoveďovom hárku.

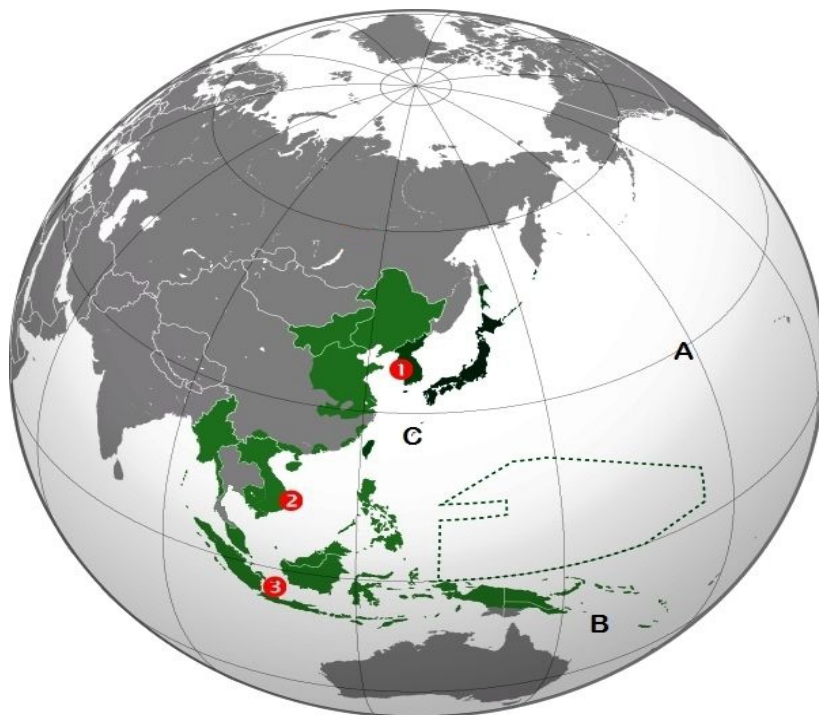
13.* Keby vás počas druhej svetovej vojny liečil Dr. Josef Mengele, tak by ste

- a) veľmi rýchlo vyzdraveli
- b) veľmi rýchlo zomreli
- c) mu boli veľmi vďační

14.* Počas druhej svetovej vojny zohrali významnú úlohu dvaja muži zo Slovenska – Alfréd Wetzler a Rudolf Vrba. Vysvetlite stručne, čo sa im podarilo.

15.* Na pripojenom glóbusu sú písmenami A, B a C vyznačené približné miesta troch významných vojenských stretov či operácií v Tichomorí. K týmto písmenám vyberte správne bitky či operácie spomedzi uvedených možností.

Bitka v Koralovom mori, Bitka pri Midway, Vylodenie na Okinawe, Bitka pri Leyte, Bitka o Iwo Jimu

16.* Prezrite si glóbus v predchádzajúcej otázke zachytávajúci maximálny rozsah japonského impéria a nájdite tam krajiny označené číslkami 1, 2 a 3. Uveďte, ktoré krajiny sa skrývajú pod jednotlivými číslami.

17.* Stručne napíšte, s akými dvoma udalosťami druhej svetovej vojny sa viažu nasledovné pojmy:

Enola Gay, Bockscar, Malý chlapec, Tlstý muž, august

18.* Norimberský proces v rokoch 1945 – 1946 mal za cieľ odsúdiť popredných predstaviteľov nacistického režimu ako vojnových zločincov. Veľká časť z nich sa však tomuto procesu vyhla. Z uvedených mien a osudov vytvorte správne dvojice a zapíšte ich do odpovedového hárku.

a) A. Hitler	1) spáchal samovraždu v britskom zajatí
b) J. Goebbels	2) spáchal samovraždu
c) H. Himmler	3) spáchal samovraždu po vynesení rozsudku smrti
d) H. Göring	4) spáchal samovraždu s celou rodinou

19. Vo Francúzsku 18. storočia boli dve veľké skupiny obyvateľstva oslobodené od platenia daní. Uveďte ktoré.

20. Prečítajte si články uvedené v zákonníku z roku 1804 a odpovedzte na nasledujúce otázky.

článok 213: Manželka musí poslúchať svojho manžela.

článok 317: Dieťa je povinné prejavovať v každom veku úctu a pozornosť rodičom.

- Ako sa nazýval tento zákonník?
- Ktorý panovník vydal tento zákonník?

21. Severnú Ameriku kolonizovalo hneď niekoľko európskych štátov. Napíšte štyri z nich. Ktoré dva štáty tam dominovali v prvej polovici 18. storočia?

22. Vytvorte správne dvojice z uvedených osobností národného života a ich diel. Dvojice zapíšte do odpoved'ového hárku.

a) O literárnej vzájomnosti medzi kmeňmi a nárečiami slovanskými	1) P. J. Šafárik
b) Slovanské starožitnosti	2) A. Bernolák
c) Náuka reči slovenskej	3) J. Kollár
d) Etymológia slovanských slov	4) Ľ. Štúr

23. Prečítajte si nasledujúci text, nájdite v ňom tri chyby a opravte ich. Zvýraznené slová sú správne a nie je možné ich opravovať.

*V **júni tohto roku** si pripomenieme už 150. výročie prijatia **politického programu Slovákov** s názvom Memorandum slovenského národa, ktoré sa udialo na **celonárodnom zhromaždení** v Liptovskom Sv. Mikuláši. Jednou z požiadaviek bolo aj vytvorenie Hornouhorského slovenského Okolia, ktoré by malo vlastný snem a vládu.*

24. Ako priamy následok krízy v rakúskej monarchii po prehratej bitke s Pruskom pri Hradci Králové sa v rakúskej monarchii udiala veľká vnútorná zmena. Rok po tejto zmene došlo k podobnej udalosti aj v rámci Uhorska. Odpovedzte na nasledujúce otázky.

- a) O akú vnútornú zmenu išlo v prvom prípade?
- b) Aká územno-administratívna zmena sa udiala v Uhorsku dva roky po bitke pri Hradci Králové?

25. Hlavným mestom Uhorska sa v roku 1873 stala Budapešť. Vznikla spojením troch pôvodne samostatných miest. Uveďte ich názvy.

26. Od roku 1871 fungovala na Liptove stredná odborná škola s vyučovacím jazykom slovenským, ako jediná svojho druhu.

- a) V ktorom meste/obci Liptova táto škola sídlila?
- b) Aké zameranie mala táto škola?

27. Po skončení občianskej vojny v USA štát začal prenikať na ďalšie územia, ktoré dovtedy ešte patrili pôvodným obyvateľom - Indiánom. Postupne si podmaňovali indiánske kmene aj ich zem.

- a) Vymenujte dva kmene, ktoré sa proti tomu vojensky postavili a dosiahli aspoň čiastočné úspechy.
- b) Uveďte mená dvoch významných indiánskych náčelníkov – vodcov vojenského odporu. Pomôžte si pri tom začiatočnými písmenami uvedenými v odpoved'ovom hárku.

28. Prečítajte si ukážku z dobového textu a odpovedzte na nasledujúce otázky.

„...Mŕtvych a ťažko zranených nechali ležať v krvi a nik za nich nevyronil ani slzu, s výnimkou na smrť vydesených dedinčanov. Brutálny slúžny Pereszlényi so svojimi neľudskými žandármi odháňa a bije dokonca otcov a matky, ktoré pri mŕtvotách svojich najmilších prelievajú krvavé slzy. Nepošle po lekárov, ale v prvom rade mu ide o to, aby sa začalo s „vyšetrovaním“.

- a) V ktorom meste/obci Liptova došlo na začiatku 20. storočia k tejto smutnej udalosti?
- b) Napíšte presný rok, kedy k nej došlo.
- c) O udalosti písal aj vtedajší známy obhajca práv utlačovaných národov s iniciálami mena B. B.. Uveďte, z ktorej európskej krajiny pochádzal.

29. Do dejín vedy a techniky v druhej polovici 19. storočia a začiatku 20. storočia sa zapísali aj viacerí slovenskí vedci. K objavom uvedeným v odpoved'ovom hárku prirad'te meno a priezvisko vedca, ktorý sa oň zaslúžil.

30. Počas prvej svetovej vojny došlo v jednej z európskych monarchií k zmene na panovníckom tróne. Po prirodzenej smrti starého vládcu nastúpil nový. Uved'te, v ktorej monarchii k tomu došlo a ako sa volal nový vládca. Pomôžte si aj pripojenou fotografiou nového vládcu.

31. Počas prvej svetovej vojny sa v Európe bojovalo na viacerých frontoch – západnom, východnom, balkánskom. Tieto fronty sa líšili charakterom boja i priebehom. Uvedené možnosti rozdeľte podľa toho, ku ktorému z frontov v odpoved'ovom hárku patria.

- a) Prevaha zákopovej vojny
- b) Pohyblivejší spôsob vedenia boja
- c) Boje na území Slovenska
- d) Prvé bojové nasadenie tankov
- e) Boje ukončené kapituláciou jednej strany
- f) Boje ukončené podpisom mieru

32. Slovenskí vojaci v radoch rakúsko-uhorskej armády bojovali na viacerých frontoch na území niekoľkých štátov. Uved'te tri susedné štáty Rakúsko-Uhorska, v ktorých sa zúčastnili najťažších bojov.

33. Usporiadajte v chronologickom poradí uvedené udalosti počas prvej svetovej vojny od najskoršej po najneskoršiu.

Podpis Clevelandskej dohody, Podpis Pittsburskej dohody, Washingtonská deklarácia, Vznik Československej národnej rady, Vznik ČSR